

РОЗВИТОК МОТИВАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ УЧАСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ УКРАЇНИ

Статтю присвячено дослідженню проблем залучення територіальних громад до участі в місцевому самоврядуванні України, окремим аспектам мотивування всіх представників територіальної громади щодо активної діяльності в місцевому самоврядуванні, налагодженню конструктивного діалогу між місцевою владою та громадою, а також аналізу взаємодії з територіальною громадою районної адміністрації Запорізької міської ради по Ленінському району зокрема, яка є складовою єдиної системи місцевого самоврядування у місті Запоріжжі.

Ключові слова: *місцеве самоврядування, територіальна громада, мотив, громадянське суспільство, громадська думка.*

I. Вступ

Ефективність діяльності та досягнення цілей місцевого самоврядування залежить від здатності управляти відносинами з населенням. Світовий досвід доводить, що країни, які прагнуть досягнути рівня високо-розвинутих країн, потребують більш ефективного та прозорого для громадян місцевого самоврядування.

Участь громадян у місцевому самоврядуванні є засобом реалізації права громадянина на місцеве самоврядування та способом задоволення особистих потреб, також громадськість впливає на рішення, які приймаються органами місцевого самоврядування. Саме діяльність громадян у місцевій політиці забезпечує прозорість і справедливість місцевої влади та прийнятих нею рішень.

Питання участі територіальних громад у місцевому самоврядуванні висвітлено в працях М. Баймуратова, О. Батанова, В. Борденюка, В. Григор'єва, В. Кравченка, В. Погорілка, М. Пухтинського А. Чемериса та ін. Проблеми місцевого самоврядування розглянуто в працях українських учених : М. Баймуратова, Ф. Бурчака, І. Бутка, М. Воронова, Р. Давидова, В. Кампо, М. Козюбра, В. Копейчикова, О. Копиленка, М. Корнієнка, Л. Кривенка, В. Кузнецова, В. Мелашенка, А. Селіванова, В. Шаповала, Ю. Шемшученка, Л. Юзькова та ін.

Суспільство, яке звільнилось від диктату держави, а його відносини з державою визначені правовими законами, є явищем вищого ґатунку й зазвичай вважається громадянським. Громадянське суспільство – суспільний устрій, при якому багатокладна економіка, верховенство закону, демократизм політичної системи, дія моральних норм забезпечують громадянину вільний вибір форм економічної та політичної діяльності [10, с. 63].

Розуміння місцевого самоврядування як частини громадянського суспільства, поряд з такими інститутами, як сім'я та суспільні організації, досить поширено в науковій літературі. Водночас існує й протилежний підхід, згідно з яким місцеве самоврядування розуміють як децентралізоване державне управління. Таким чином, подальшого розгляду та вивченню потребує питання: місцеве самоврядування є частиною громадянського суспільства чи його потрібно розглядати як децентралізоване державне управління?

II. Постановка завдання:

- дослідити окремі аспекти механізму мотивування представників територіальної громади щодо їх активної діяльності в місцевому самоврядуванні;
- проаналізувати проблеми залучення територіальних громад до участі в місцевому самоврядуванні України;
- розглянути взаємодію з територіальною громадою районної адміністрації Запорізької міської ради по Ленінському району;
- виявити шляхи подальшого розвитку налагодженню конструктивного діалогу між місцевою владою та громадою.

III. Результати

Стаття 6 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” закріплює, що первинним суб'єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень є територіальна громада села, селища, міста. У ст. 1 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” закріплено таке визначення поняття територіальної громади: жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр [9].

На сучасному етапі розбудови демократичного суспільства питання взаємодії між

членами територіальної громади й обраними ними органами місцевого самоврядування стають вкрай важливими. Законодавство сучасної України надає можливості для взаємодії громадськості з органами публічної влади, але методи та технології цієї взаємодії потребують удосконалення й подальшого впровадження.

Член громади повинен мати певні права, обов'язки, відповідальність, водночас він повинен мати гарантії своїх прав з боку громади й держави, органів державної влади та місцевого самоврядування. Кожному члену територіальної громади, що має право голосу на виборах (має повну дієздатність), незалежно від матеріального й соціального походження, терміну проживання на відповідній території, мовних або інших ознак, має забезпечуватись право на участь у місцевому самоврядуванні.

Участь громадян у місцевому самоврядуванні являє собою діяльність, спрямовану на досягнення конкретного результату – як задоволення своїх повсякденних проблем, так і вирішення проблем громади загалом.

Але на сьогодні склалась ситуація, яка характеризується низькою активністю членів територіальної громади, небажанням брати участь у місцевому самоврядуванні.

Безперечним фактом є те, що діяльність людини завжди викликана певними мотивами та причинами. Це зумовлено також і складністю самої природи людини, неоднорідністю її потреб. Для досягнення мети особа здійснює відповідні вчинки, що певним чином умотивовані.

Мотивація – це процес спонукання себе та інших до діяльності для досягнення особистих цілей або цілей організації. У мотиваційному процесі використовують мотив та стимул [4, с. 187].

Стимул – зовнішня причина, яка спонукає людину діяти для досягнення мети. Стимулом може бути моральна винагорода, але найчастіше – матеріальна [4, с. 187].

Мотив (від лат. *moveo* – спонукання, приведення в рух) – спонукальна причина до якоїсь дії, аргументів на користь чого-небудь; 2) усвідомлена потреба особистості в досягненні певних цілей, бажаних умов діяльності, її ставлення до інтересів і ціннісних орієнтацій та їх оцінка, пов'язані з прагненням реалізувати їх на практиці; те, чим керується людина у своїх вчинках (свідомого або несвідомо) [10, с. 185].

Зазвичай не одна причина, а сукупність кількох обставин змушують людину активно діяти з метою досягнення бажаних результатів від своєї діяльності. Ціла низка мотивів спонукає людину до участі в самоврядуванні: мотив самоствердження, мотив влади, мотив саморозвитку, мотив досягнення, мотив уникнення неприємностей і покарання,

суспільно значущі мотиви. Останні повинні відігравати основоположну роль при залученні більш широкого кола громадян до вирішення місцевих справ шляхом участі в самоврядуванні.

Більшість населення міста, селища чи села зайнята своїми особистими турботами. Проблеми населеного пункту їх не цікавлять, якщо вони не зачіпають їх інтереси чи інтереси членів їхніх родин. Інша частина мешканців бажає своїми діями допомогти у вирішенні місцевих проблем. Більш ініціативні виходять із пропозицією про створення самоврядних осередків, тобто органів самоорганізації населення. Таким чином, невелика група людей бажає створити такі умови життя мешканців населеного пункту, кварталу чи будинку, за яких усі би зрозуміли, що тільки спільними зусиллями можна досягти конкретного успіху. Паралельно керівники таких об'єднань завойовують собі повагу інших, викликають у співгромадян почуття прагнення до досконалішого. Це можна охарактеризувати як самоствердження в громаді.

Прагнення до влади та негативну мотивацію можна зарахувати до наступної групи мотивів. Бажання впливати на людей, здійснювати свою волю, керуючи іншими, – такі часто корисливі мотиви громадян, які псевдоактивно беруть участь у процесах місцевого самоврядування, їхня основна мета – стати на чолі певного колективу, який необхідний для реалізації своїх небезкорисливих задумів. Інша негативна мотивація – це уникнення певних неприємностей чи покарання.

Проте існує також варіант того, що людина прагне влади, щоб реалізувати суспільно корисні проекти в різних галузях життєдіяльності територіальної громади, наприклад, активні громадські діячі, вчителі, лікарі, будучи депутатами відповідної ради.

Отже, здійснюючи діяльність, пов'язану з реалізацією засад місцевого самоврядування, громадяни таким чином поширюють ідею необхідності гуртування всіх заради благополуччя всіх. Тобто мешканці територіальної громади мають усвідомити, що самоврядування для того й гарантоване Конституцією України, щоб населення брало в ньому участь.

Держава назвала місцеве самоврядування правом самих громадян "самостійно вирішувати питання місцевого значення". Справа залишається за єдиним: довести на прикладі необхідність активної діяльності всіх представників територіальної громади у місцевому самоврядуванні. Цього можна досягти шляхом поступового залучення дедалі більшої кількості жителів села, селища, чи міста до творення місцевої політики через форми безпосередньої демократії.

Залежно від суб'єктивного ставлення самих жителів до самоврядної діяльності участь

мешканців відповідної територіальної громади в місцевому самоврядуванні можна поділити на такі варіанти:

- активна позиція: наявність у людини потенціалу до реалізації себе в місцевому самоврядуванні; бажання особи активно обстоювати свої права та інтереси шляхом безпосередньої участі в суспільно-політичних процесах, що відбуваються в селі, селищі чи місті;
- пасивна позиція: в цьому випадку події життя міста (села, селища) проходять повз увагу його жителя. Громада з її турботами існує немов би осторонь від конкретного мешканця. Це свідчить про байдужість людини до справ, що відбуваються у громаді. Можна сказати, що ще й досі зберігається відчуженість більшості громадян від реальної влади і власності;
- інертна позиція: цей варіант свідчить про інертність вчинків громадянина в реалізації права на місцеве самоврядування. Наприклад, мешканець будинку, прочитавши оголошення про загальні збори жильців, узагалі проігнорує зібрання або прийде на них не через свою активну суспільну позицію, а скоріше з принципу “щоб потім не говорили”.

Рівень участі громадян у місцевому самоврядуванні визначається рівнем розвитку особистості, її внутрішнім станом, що визначає готовність до змін у своєму житті шляхом активної суспільної діяльності. Тобто всі процеси, пов'язані з участю громадян у місцевому самоврядуванні, безумовно, характеризуються рівнем розвитку як особистості, так і суспільства та держави в їх відносинах.

Також треба зазначити, що в основу участі громадян у місцевому самоврядуванні покладено два чинники: соціально-психологічний та правовий. У першому аспекті можна зробити висновок, що людина часто не до кінця усвідомлює, який результат вона хоче отримати від своїх дій, але водночас розуміє, що потрібно діяти, оскільки бездіяльність може загрожувати як біологічній, так і соціальній цілісності особи.

У другому суб'єктивному розумінні право на здійснення місцевого самоврядування – це гарантована державою можливість жителів населених пунктів України самостійно вирішувати питання місцевого значення. Це право має складну внутрішню будову й включає в себе конкретні елементи: правоповедінку, право-вимагання, право-користування, право-домагання.

Право-поведінка полягає в тому, що населення має змогу діяти самоврядно на власний розсуд, без попереднього дозволу. Право-вимагання передбачає, що населенню надається можливість вимагати від державних і недержавних органів та посадових осіб утримуватися від втручання, здатного

обмежувати право на здійснення місцевого самоврядування. Право-користування означає можливість користуватися тими соціально-економічними благами, які задовольняють потреби та інтереси населення в межах здійснення місцевого самоврядування. Право-домагання передбачає можливість захисту права на здійснення місцевого самоврядування у випадку порушення або невиконання цього права. В об'єктивному ж розумінні участь являє собою діяльність, зумовлену бажанням громадянина реалізувати свої власні інтереси, досягнення особистої мети та задоволення власних життєвих потреб [12, с. 216].

Отже, участь громадян у місцевому самоврядуванні є засобом реалізації права громадянина на місцеве самоврядування та способом задоволення особистих потреб. Неможливо реалізувати гарантоване Конституцією України право на самоврядування, безпосередньо не беручи участь у цих процесах.

Основоположним принципом місцевого самоврядування в нашій державі визначено народовладдя. Власне саме місцеве самоврядування є однією з форм реалізації народовладдя. Однак не слід забувати, що будь-яка діяльність повинна відбуватися в межах власних повноважень. Повноваження місцевого самоврядування визначають межі самостійного вирішення населенням питань місцевого значення. Інакше кажучи, місцеве самоврядування визначає, в якому правовому полі громадяни можуть реалізовувати свою участь на місцеве самоврядування в Україні.

Участь громадян у місцевому самоврядуванні в Україні повинна здійснюватись відповідно до Конституції, законів України, статутів територіальних громад, інших актів локальної нормотворчості.

Варто зазначити, що сама участь громадян у самоврядуванні не є основним видом діяльності людини, крім тих випадків, коли особа перебуває на виборних посадах, службі в органах місцевого самоврядування. Беручи активну участь у життєдіяльності міста (села, селища), мешканці таким чином визначають саму суть поняття місцевого самоврядування як дієвого механізму вирішення місцевих проблем.

Активна участь громадян у місцевому самоврядуванні є необхідним елементом у налагодженні конструктивного діалогу між місцевою владою та громадою. Це зумовлює існування таких позитивних моментів. По-перше, розбудова самої територіальної громади як організму, що здатний боротися з будь-якими проблемами, що потенційно загрожують його цілісності, дієздатності задля прийняття оптимальних двосторонніх рішень. Відповідальність за результати прийняття таких рішень буде лежати на обох сторонах. Хоч юридично відповідальність

несуть органи місцевого самоврядування чи їх посадові особи, однак морально відчувати-ме провину і сама громада, чи та частина її представників, що були причетні до розробки відповідного проекту рішення. Однак, якщо ухвалений нормативний документ принесе чимало користі для громади, то це буде позитивним свідченням колективного розуму. Місцева влада з часом позбудеться “авторитету” прийняття популістських рішень.

Сьогодні в Україні взаємодія членів територіальної громади й громадських організацій з органами місцевого самоврядування на місцевому рівні є недостатньо ефективною через відсутність належного інформування та зворотного зв'язку. Інформаційною основою функціонування органів самоврядування з громадянами й мас-медіа повинні бути прямі та зворотні інформаційні зв'язки.

Прямі зв'язки – комплексний інформаційний потік, спрямований на територіальну громаду, який стосується діяльності органів самоврядування, загальної ситуації в місті, планів та перспектив розвитку.

Цей тип комунікацій має забезпечувати діяльність інформаційних служб органів самоврядування за допомогою таких форм підготовки та оприлюднення інформації:

- випуск і розповсюдження бюлетенів (спеціальних бюлетенів), прес-релізів, оглядів інформаційних збірників;
- проведення прес-конференцій, круглих столів, брифінгів, інтерв'ю з керівниками органів місцевого самоврядування;
- забезпечення виступів у ЗМІ керівників органів місцевого самоврядування у тематичних програмах;
- розповсюдження найважливішої інформації про діяльність органів місцевого самоврядування, зокрема річні звіти [2, с. 153].

Зворотні зв'язки – комплексний потік інформації від територіальної громади, а також від ЗМІ – до органів місцевого самоврядування, що стосуються конкретних важливих проблем, пов'язаних з функціонуванням міста, оцінкою ситуації в різних галузях життєдіяльності міста та конкретних рішень місцевої влади, рівнях їх виконання.

Особливим напрямом діяльності місцевого самоврядування є вивчення громадської думки, яка сприяє налагодженню зворотного зв'язку між місцевим самоврядуванням та громадськістю. Різні фактори впливають на формування громадської думки: соціальні, особистісні, психологічні, культурні, науково-технічні.

Органам місцевого самоврядування необхідно враховувати та досліджувати фактори формування громадської думки, аналізувати статистичні дані для створення дієвих механізмів впливу на неї. Формування іміджу органу влади громадяни отримують завдяки особистому контакту з посадовими

особами. Більшість людей сприймають не сам орган влади, а тільки деякий образ, імідж. Позитивна громадська думка складається з іміджу та репутації державної установи чи органу влади. Якщо органи місцевого самоврядування не будуть працювати над формуванням іміджу та репутації, то вони сформуються стихійно й можуть не відповідати їх очікуванням.

Одночасно органи місцевого самоврядування можуть бути ефективним посередником між громадськими організаціями та державою. Для сучасної епохи характерне зближення держави й суспільства, коли замість протистояння та захисту пріоритетним є вектор взаємодії між ними.

У ст. 26 Закону “Про місцеве самоврядування в Україні” зазначено, що для вивчення питань, розробки проектів рішень ради постійна комісія органу місцевого самоврядування може створювати підготовчі комісії і робочі групи з залученням представників громадськості, вчених і спеціалістів. Та виконання цього положення винесене на розсуд органу місцевого самоврядування, який повинен розробити процедуру такого залучення. І якщо вчених та відповідних спеціалістів можна знайти за конкурсом та залучити на оплатній основі, представники громадськості повинні виявити ініціативу самотужки [9].

Для підвищення ефективності взаємодії органів місцевого самоврядування із членами територіальної громади та громадськими організаціями є активізація їх діяльності шляхом залучення зацікавлених груп членів територіальної громади до участі в прийнятті рішень міською радою. Результати діяльності органів місцевого самоврядування, як і питання, винесені на розгляд, на етапі їх підготовки необхідно висвітлювати з використанням ЗМІ. Також значним аспектом підвищення ефективності взаємодії є впровадження дієвого механізму зворотного зв'язку.

Органи місцевого самоврядування проводять заходи, спрямовані на інформування членів територіальної громади, але найбільш ефективними є ті, що забезпечують безпосереднє спілкування, такі як дні відкритих дверей, теледебати, брифінги тощо. Сьогодні взаємодія членів територіальної громади з органами місцевого самоврядування на місцевому рівні є недостатньо ефективною.

Районна адміністрація Запорізької міської ради по Ленінському району є виконавчим органом Запорізької міської ради в районі міста та є складовою єдиної системи місцевого самоврядування в місті. Районна адміністрація підзвітна і підконтрольна міській раді, підпорядкована виконавчому комітету міської ради, міському голові.

Ленінський район у місті Запоріжжі є одним з найбільших та впливовіших. Згідно з Положенням про районну адміністрацію За-

порізької міської ради по Ленінському району, на районну адміністрацію покладено відповідальність за комплексний соціально-економічний розвиток району і реалізацію політики міської ради у визначених законодавством сферах управління [6].

З метою вироблення колективної думки, обговорення та вирішення нагальних проблем життєдіяльності району в районній адміністрації Запорізької міської ради по Ленінському району проводяться засідання колегії районної адміністрації. Колегією районної адміністрації (до складу якої, крім заступників голови районної адміністрації, входять і керівники провідних підприємств і установ, громадських організацій району) упродовж I півріччя 2013 р. проведено два засідання, на яких розглянуто такі питання: “Про підсумки роботи зі зверненнями громадян впродовж 2012 року”, “Про вжиття заходів з ліквідації несанкціонованої торгівлі в Ленінському районі” та “Про роботу адміністративної комісії при районній адміністрації Запорізької міської ради по Ленінському району”. За результатами проведених засідань колегії районної адміністрації видано відповідні розпорядження голови районної адміністрації Запорізької міської ради по Ленінському району.

З метою інформування населення міста Запоріжжя щодо роботи районної адміністрації впродовж I півріччя 2013 р. в газетах “Запорізька Січ”, “Миг”, “Індустріальное Запорожье”, “Запорізька правда” та на веб-сайті виконавчого комітету Запорізької міської ради опубліковано 13 статей і 21 щотижневий повідомлення про проблемні питання й стан справ з вирішення нагальних потреб мешканців Ленінського району працівниками районної адміністрації.

Постійно оновлюється інформація на офіційному веб-сайті районної адміністрації Запорізької міської ради по Ленінському району. З початку року на сайті опубліковано 106 інформаційних матеріалів про події у Ленінському районі та у місті Запоріжжі [6].

Однією з умов успішної діяльності органів місцевого самоврядування є їх зв'язок з територіальною громадою, врахування думки мешканців району при прийнятті рішень, що мають громадське значення. Станом на 1 липня 2013 р. на території Ленінського району створено та діє 42 органи самоорганізації населення, у тому числі 28 квартальних комітетів, 3 вуличних та 11 будинкових комітетів [6].

З метою надання керівникам органів самоорганізації населення необхідної інформаційно-методичної допомоги працівниками відділу організаційної та кадрової роботи районної адміністрації вжито низку заходів. Це і наради, і семінари, і індивідуальні консультації голів органів самоорганізації населення. Упродовж I півріччя 2013 р. проведено чотири семінари, на яких обговорювали

нові соціальні ініціативи Президента України, 17-ту річницю прийняття Конституції України, питання благоустрою території приватного сектора, проведення суботників; дотримання правил протипожежної безпеки влітку. Проведено дві наради з головами квартальних і вуличних комітетів Ленінського району, на яких розглянуто питання про запровадження податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, про взаємодію дільничних інспекторів міліції Ленінського районного відділу Запорізького міського управління ГУМВС України в Запорізькій області з керівниками органів самоорганізації населення [6].

Для підвищення ефективності й результативності взаємодії необхідно активізувати діяльність спільних робочих груп з представників громадськості та працівників органів місцевого самоврядування при підготовці рішень міської ради щодо вирішення конкретних житлово-комунальних чи соціальних проблем.

Одним зі шляхів підвищення ролі громадськості в прийнятті рішень є залучення зацікавлених осіб ще на етапі винесення пропозицій, тож потрібно задіяти декілька комунікативних шляхів (друковані ЗМІ, телебачення, Інтернет) для доведення питань, що виносяться на розгляд, до широких кіл громадськості, та створити дієвий механізм отримання повідомлень зворотного зв'язку.

На сучасному етапі основні проблеми на шляху до реальної взаємодії місцевої влади з територіальною громадою є:

- відсутність необхідного досвіду;
- необізнаність більшості населення (незнання своїх громадянських прав та законодавства загалом);
- недостатність методологічного забезпечення;
- неефективне або недостатнє законодавче забезпечення.

Органи місцевого самоврядування зараз усе більше розуміють необхідність тісної співпраці з громадою.

З метою підвищення довіри територіальної громади до посадових осіб органів місцевого самоврядування потрібно:

- в обов'язковому порядку оприлюднювати через ЗМІ не тільки результати діяльності міської ради в показниках соціально-економічного розвитку міста, а й звіти окремих посадових осіб та відділів органів місцевого самоврядування;
- молодь є однією з найбільш активних частин суспільства, отже, значну увагу потрібно приділяти розвитку молодіжних організацій та підвищенню соціальної активності молоді, наприклад, шляхом використання соціальної реклами;
- забезпечити функціонування “гарячих ліній” і “телефонів довіри”;

- доводити до відома населення графіки проведення особистих прийомів громадян, консультативно-правових зустрічей;
- розміщувати на офіційному веб-сайті графік особистих прийомів громадян посадовими особами місцевого самоврядування, роз'яснення з питань, які найчастіше порушують громадяни у своїх зверненнях, звіти про підсумки роботи щодо розгляду звернень громадян;
- забезпечувати складання аналітичних довідок та статистичних звітів щодо розгляду звернень громадян;
- активізувати роботу вивчення громадської думки шляхом соціологічних опитувань, моніторингів та інших заходів зворотного зв'язку, що продемонстрували свою ефективність. Зокрема, потрібно відстежувати оцінки звітів голови міської ради членами територіальної громади.

Впровадження зазначених заходів повинно підвищити ефективність взаємодії між органами місцевого самоврядування та членами територіальної громади міста Запоріжжя.

IV. Висновки

Розгляд питань проблематики участі територіальної громади в місцевому самоврядуванні в сучасній Україні дає змогу зробити такі висновки.

Міське самоврядування в Україні – ключове право територіальної громади в Україні. Первинним суб'єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень у сучасній Україні є територіальна громада села, селища, міста. Громадяни України реалізують своє право на участь у місцевому самоврядуванні за належністю до відповідних територіальних громад. Територіальна громада – спільнота мешканців жителів населених пунктів (сіл, селищ і міст), об'єднана загальними інтересами власного життєзабезпечення, самостійного, в межах законів, вирішення питань місцевого значення як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування. Активна участь територіальної громади у місцевому самоврядуванні є необхідним елементом у налагодженні конструктивного діалогу між місцевою владою та громадою. Без демократії на місцевому рівні неможливо існування загальнодержавної демократії.

Проблематика участі територіальної громади в місцевому самоврядуванні пов'язана з тим, що в територіальних громадах зростає дефіцит місцевої демократії, відчувається відчуженість місцевої влади від населення, закритість і непрозорість діяльності, високий рівень корупції в органах місцевої влади. Сьогодні в Україні взаємодія членів територіальної громади з органами місцевого самоврядування на місцевому рівні є недостатньо ефективною через відсутність належного інформування й зворотного

зв'язку. Для підвищення ефективності взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськими організаціями та членами територіальної громади є активізація зацікавлених груп членів територіальної громади шляхом залучення їх до участі в прийнятті рішень міською радою. Необхідно висвітлювати з використанням ЗМІ як результати діяльності органів місцевого самоврядування, так і питання, які виносяться на розгляд, на етапі їх підготовки. Але треба підкреслити, що рівень участі громадян у місцевому самоврядуванні визначається як рівнем розвитку особистості, її внутрішнім станом, що визначає готовність чи пасивність до змін у своєму житті шляхом активної суспільної діяльності, так і рівнем розвитку держави. З іншого боку, у жителів територіальної громади немає навичок самоорганізації, безпосередньої і постійної участі у вирішенні питань місцевого значення. У зв'язку із цим слушною є думка В. Авер'янова: "...залучення населення до управління територією – довготривалий процес, здійснення якого можливо лише за умов постійного та цілеспрямованого розвитку соціальної свідомості, активності зростання компетентності громадян з відповідних питань, достатньої для здійснення самоврядних функцій" [1, с. 256].

Світовий досвід підтверджує, що спроможні громади, за наявності необхідних повноважень та ініціативи, здатні налагоджувати плідну міжрегіональну співпрацю, створюючи ефективну й гнучку систему протидії глобальним викликам сучасного світу. Головним ресурсом будь-якої реформи є її людський потенціал. Ключовою передумовою подальшого розвитку громадянського суспільства є глибока й системна реформа місцевого самоврядування. Без вільних, розвинутих громад та сильного самоврядування не буде й сильного громадянського суспільства.

Список використаної літератури

1. Державне управління в Україні: теорія та практика : монографія / за заг. ред. проф. В.Б. Авер'янова. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 432 с.
2. Куйбіда В.С. Міське самоврядування України в контексті розвитку місцевої демократії : монографія / В.С. Куйбіда, М.С. Куйбіда, О.О. Бабінова. – Хмельницький : Вид-во ХУУП, 2008. – 468 с.
3. Муніципальне право України : підручник / кол. авт. ; за ред. В.Ф. Погорілка, О.Ф. Фрицького. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 592 с.
4. Новіков Б.В. Основи адміністративного менеджменту : навч. посіб. / Б.В. Новіков, Г.Ф. Сініок, П.В. Круш. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 560 с.
5. Офіційний портал Запорізької міської влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.meria.zp.ua/>.

6. Офіційний портал Районної адміністрації Запорізької міської ради по Ленінському району [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lenra.zp.ua/index.php?id=1643>.
7. Про заходи щодо організації роботи із зверненнями громадян у Ленінському районі міста Запоріжжя : Розпорядження голови районної адміністрації Запорізької міської ради по Ленінському району від 20.06.2011 р. – № 174.
8. Про звернення громадян : Закон від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80/conv>.
9. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р., № 280/97-ВР [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80/print1393948939740134>.
10. Соціологія : словник термінів і понять / [за заг. ред. Є.А. Біленького]. – К. : Кондор, 2006. – 372 с.
11. Чернега Р. Місцеве самоврядування в Україні неможливо без участі у ньому громадян / Р. Чернега // Юридична Україна. – 2005. – № 2. – С. 12–17.
12. PR в органах державної влади та місцевого самоврядування : монографія / за заг. ред. В.М. Бебика, С.В. Куніцина. – К. : Сімферополь : МАУП, 2003. – 240 с.

Стаття надійшла до редакції 12.05.2014.

Манзя М.В. Развитие мотивационного механизма участия территориальной общины в местном самоуправлении Украины

Статья посвящена исследованию проблем привлечения территориальных общин к участию в местном самоуправлении Украины, отдельным аспектам мотивации всех представителей территориальной общины относительно их активной деятельности в местном самоуправлении, построению конструктивного диалога между местной властью и общиной, а также анализу взаимодействия с территориальной общиной районной администрации Запорожского городского совета по Ленинскому району в частности, которая является составной частью единой системы местного самоуправления в городе Запорожье.

Ключевые слова: *местное самоуправление, территориальная община, мотив, гражданское общество, общественное мнение.*

Manzya M. Development of motivational mechanism territorial community participation in local government Ukraine

The article investigates the challenges of attracting local communities to participate in local government in Ukraine, individual aspects of motivation of all the representatives of the territorial community regarding their active work in local government, constructive dialogue between local government and communities, as well as analysis of the interaction with the territorial community of the district administration Zaporizhzhya City Council Leninsky district particular, which is part of a unified system of local government in the city of Zaporozhye.

Effective local self-government indicates the country as a country with a highly developed civil society, where the state exists for a person to meet their needs and interests.

The Article 1 of Ukrainian Constitution captures the principle of recognition and security of local government.

So essence of Ukrainian local self-government is State guaranteed right of communities to solve local importance problems within the limits of the Constitution and laws of Ukraine.

Today in Ukraine interaction of territorial communities with local self-governments at the local level are not effective due to lack of proper information and feedback. To improve the efficiency of interaction between local authorities with civil society organizations and members of the community is to promote territorial stakeholders of territorial communities by bringing them to participate in decision-making by the City Council. It should cover the use of media as a result of local government, and the question submitted for consideration at the stage of their training. But it must be emphasized that the level of citizen participation in local governance is defined as the level of the individual, its internal state that determines whether passive readiness for change in their lives through active social activities and level of development.

Key words: *local self-government, territorial community, motive, civil society, public opinion.*